

طراحی هندسی کامپیوتری صفحات ۱- ۳۰

پویا آفاحسینی

۲ دی ۱۳۹۷

فهرست مطالب

پیش‌گفتار	۹
۱ مقدمه	۱۱
نوع داده مجرد	۱۱
مسئله محاسباتی	۱۲
حل مسئله کامپیوتری	۱۳
مدل‌سازی	۱۳
مراحل حل یک مسئله	۱۳
آلگوریتم	۱۴
چند سؤال و جواب اولیه	۱۴
طراحی آلگوریتم‌ها	۱۵
آنالیز یک آلگوریتم	۱۶
مقایسه کران بالا و کران پایین	۱۷
اعتبارسنجی آلگوریتم	۱۷
۲ ساختمان داده‌های هندسی	۱۹
عملگرهای روی بردارها	۱۹
نمونه‌هایی از اشیاء هندسی	۲۰
نمونه‌هایی از عملگرهای هندسی	۲۱
نکاتی راجع به فاصله	۲۱
۳ روش افزایشی	۲۳
مقدمه	۲۳
مرتب‌سازی درجی	۲۴
ساختن چندضلعی ستاره شکل	۲۶
هسته چندضلعی	۲۶
تعریف چندضلعی	۲۷
رویت پذیری	۲۸
نگارخانه هنر	۲۹
تمرین	۳۳

پوش محدب	۳۴
--------------------	----

فهرست تصاویر

۱.۲	شکل ۱	۲۰
۲.۲	سمت چپ، آنچه ما می‌پنداریم و سمت راست، آنچه الگوریتم می‌بیند.	۲۱
۳.۲	فاصله اقلیدسی در فضای ۱، ۲، ۳ و ۴ بعدی	۲۲
۴.۲	متر منهن	۲۲
۱.۳	یک مرکز اطلاعات	۲۷
۲.۳	شکل سمت چپ، دسته‌بندی چندضلعی‌ها به چندضلعی‌های ساده و غیر ساده. شکل سمت راست: دسته‌بندی چندضلعی	
۲۸	ها به چندضلعی محدب و غیر محدب	
۳.۳	: نقطه A برای نقطه B قابل رؤیت نیست یعنی نقاط A و B نمی‌توانند یکدیگر را ببینند. نقطه C برای D قابل رؤیت است.	
۳۰	نقطه E برای نقطه F به وضوح قابل رؤیت است.	
۴.۳	هسته در چندضلعی‌های مختلف به رنگ تیره نشان داده شده است. (الف) هسته در یک چندضلعی محدب. (ب) هسته در یک چندضلعی پروانه‌ای شکل. (ج) هسته در یک چندضلعی ستاره‌ای شکل که پروانه‌ای شکل نمی‌باشد. (د) یک چندضلعی غیر ستاره‌ای شکل که هسته آن تهی است.	
۵.۳	اجرای الگوریتم چندضلعی ستاره‌ای شکل برای مجموعه‌ای از نقاط	۳۱
۶.۳	اجرای مراحل الگوریتم ساخت چندضلعی ستاره‌ای شکل	۳۲
۷.۳	رویت‌پذیری خاصیت تعدی ندارد.	۳۳

فهرست جداول

پیش‌گفتار

هندسه محاسباتی یا به تعبیر فرانسوی‌ها هندسه الگوریتمی^۱ از دهه هفتم قرن نوزدهم به صورت یک رشته تحقیقاتی مستقل رسماً متولد شد. اگر چه تولد این رشته جدید را به پایان نامه دکتر میشل شاموس^۲ که بعداً با نام مشترک خود وی و استادش پارپرتا^۳ به صورت اولین کتاب در زمینه هندسه محاسباتی منتشر شد^۴ ربط می‌دهند، ولی تحقیق و پژوهش در مورد بسیاری از مفاهیم اساسی این رشته از قبیل دیاگرام ورونوی، مثلث بندیها . . . به سده‌های قبل‌تر بر میگردد.

هندسه محاسباتی در طول عمر رسمی کمتر از ۵۰ ساله خود، با گسترش بسیار زیاد، نظرات پژوهشگران و محققان بسیاری را به‌خود جلب کرده است. طرح مسائل بسیار زیبا که صورت ساده و قابل فهمی دارند و کاربردهای بسیار گسترده در اکثر علوم مهندسی، کامپیوتر، ریاضیات، جغرافیا، بایوانفورماتیک، مدل سازی . . . از یک سو، و ارائه راه حل‌های الگوریتمی و قابل پیاده سازی و اجرا توسط ماشین و نیز بکارگیری قوتها و توانایی‌های الگوریتم، ساختمان داده‌ها و هندسه تئوریک از سوی دیگر هندسه محاسباتی را به یک رشته تحقیقاتی مدرن، به روز و پرجاذبه تبدیل کرده است.

اگر چه بسیاری از مسائل هندسه محاسباتی سخت و پرچالش هستند ولی معمولاً صورت آنها ساده و قابل فهم است. به همین دلیل همچون یک اقیانوس عمیق در عین حال با سواحل کم عمق و زیبا، برای محققان و پژوهشگران بسیار جذاب می‌باشد.

کاربردهای هندسه محاسباتی بسیار گسترده است. چندان دور از واقعیت نیست اگر ادعا کنیم؛ هندسه محاسباتی این توانایی را دارد که برای بسیاری از مشکلات و مسائل در زمینه‌های مهندسی و کاربردی با روش‌های الگوریتمی یک مدل درست کند. اگر چه همیشه حل این مدل به سادگی صورت نمی‌پذیرد.

و اما از سوی دیگر طراحی و تحلیل الگوریتم برای دانشجویان علوم و مهندسی کامپیوتر و حتی ریاضی، اصلی و پایه‌ای‌ترین درس در دوره کارشناسی است. دانشجویانی که این درس را به خوبی فرا می‌گیرند در مشاغل مختلف مهندسی و برنامه نویسی در کار با کامپیوتر مهارت خواهند داشت. بنابراین بالا بردن مهارت دانشجویان در زمینه طراحی و تحلیل الگوریتم برای دانشکده‌های ریاضی و علوم و مهندسی کامپیوتر بسیار مهم و استراتژیک می‌باشد.

مسائل کتاب حاضر بارها در مقطع کارشناسی و بعضاً کارشناسی ارشد در دانشکده ریاضی و علوم کامپیوتر تدریس شده است، و به عنوان یک درس کمکی برای فراگیری مفاهیم و روشهای طراحی و تحلیل الگوریتم با کمک مثال‌هایی از هندسه مفید می‌باشد.

در واقع مباحث این کتاب نه می‌تواند جایگزین درس طراحی و تحلیل الگوریتم شود، که از کلیت مباحث درس طراحی الگوریتم برخوردار نیست و نه می‌تواند جایگزین درس هندسه محاسباتی شود، که تمام مباحث آن را پوشش نمی‌دهد. بلکه کتاب حاضر به عنوان مرجع درسی با نام "هندسه الگوریتمی" و یا "آلگوریتم‌های هندسی" و به منظور تقویت درک دانشجویان از مباحث طراحی الگوریتم و نیز آشنایی با مسائل هندسه محاسباتی برای دانشجویان سال آخر دوره کارشناسی و یا سال اول کارشناسی ارشد علوم و مهندسی کامپیوتر قابل ارائه می‌باشد.

^۱ Geometrie algorithmique

^۲ Michael Shamos

^۳ Franco P. Preparata

^۴ Computational Geometry - An Introduction

در کتاب پیش روی به بهانه آموزش طراحی و تحلیل الگوریتم‌ها مثال‌های جذاب و زیبایی از هندسه محاسباتی طرح و حل می‌شود. بعضی از مسائل از مقالات و آخرین تحقیقات روز انتخاب شده است و دانشجویان را با مرزهای دانش آشنا می‌شوند. و بعضی دیگر از کتب رایج هندسه محاسباتی.

واقعیت این است که این کتاب بیشتر یک کتاب تحلیل الگوریتم و روش‌های حل مسئله است تا بررسی ساختمان داده‌ها. دلیل آن این است که در حل مسائل عمدتاً به تحلیل الگوریتم پرداخته شده است و از مباحث ساختمان داده‌ها نسبتاً سطحی عبور کرده‌ایم.

در حقیقت پرداختن به تحلیل و الگوریتم و بررسی ساختمان داده‌ها بطور هم زمان مقداری موجب خلط مباحث می‌شود، و خواننده نه به درستی با روش‌ها و الگوریتم‌های حل مسئله آشنا می‌شود و نه با شیوه‌های انتخاب و تحلیل ساختمان داده‌ها.

به همین دلیل در این کتاب ترجیح داده ام که بررسی الگوریتم‌ها را انتخاب کنم و تحلیل ساختمان داده‌ها را به فرصتی دیگر احاله دهیم.

فصل ۱

مقدمه

در این فصل بطور مختصر به بررسی چند سؤال ابتدایی ولی بسیار مهم می‌پردازیم.

به این سؤالات معمولا در درس ساختمان داده‌ها و طراحی الگوریتم مقدماتی به تفصیل پاسخ داده می‌شود. در اینجا نیز به منظور یادآوری، به شکلی بسیار مختصر به آنها می‌پردازیم. این سؤالات عبارتند از:

- نوع داده مجرد چیست و چه استفاده ای دارد؟
- ساختمان داده ها چیست و چه کاربردی دارد؟
- الگوریتم چیست؟
- مفهوم آنالیز الگوریتم به چه معنی است؟
- مسئله محاسباتی به چه نوع مسئله ای می‌گوییم؟

نوع داده مجرد

یک نوع داده مجرد^۱ یک مدل ریاضی برای داده‌ها است که تعدادی عملیات روی آن تعریف می‌شود. بنابراین هر نوع داده مجرد متشکل است از مجموعه‌ای از مقادیر (داده‌ها) و مجموعه‌ای از عملیات بر روی آنها. این مجموعه داده‌ها و عملیات روی آن، یک ساختار ریاضی تشکیل می‌دهد که با کمک آن یک ساختمان داده‌ها^۲ پیاده‌سازی می‌شود. یک نوع داده مجرد شامل تعدادی عملگر است. این عملگرها توسط الگوریتم بکار گرفته می‌شوند. بنابراین برای هر یک نوع داده مجرد، دسته‌ای از عملگرها وجود دارد.

یک مثال ساده از داده‌های مجرد می‌تواند مجموعه اعداد صحیح با عملگرهای $(+,-,\times,/,)$ باشد. آرایه، مثال ساده یک-بعدي از یک نوع داده مجرد می‌باشد که بصورت زیر تعریف می‌شود:

- مجموعه عناصر: دنباله‌ای با طول ثابت (مجموعه‌ای مرتب) از عناصر که همگی از یک نوع اند.
- عملیات اصلی: دستیابی مستقیم به هر عنصر آرایه، طول آرایه

^۱Abstract Data Type- ADT

^۲Data Structure همواره ساختمان داده ها ترجمه شده است. لکن اخیرا بعضی همکاران ترجمه داده ساختار را صحیح تر دانسته اند. از آنجا که در ادبیات ترجمه ساختمان داده ها بیشتر بکار رفته است و تقریبا رایج شده است ما نیز از این کلمه استفاده می‌کنیم.

به عنوان مثال‌هایی برای یک نوع داده مجرد می‌توان: صف، لیست، صف اولویت، مجموعه، درخت، دنباله نام برد. ساختمان داده‌ها یک مدل برای سازماندهی داده‌ها است. ساختمان داده‌ها عبارت است از ساختن تعدادی بلوک که بخش‌های یک الگوریتم را بهم متصل می‌کند، برکارایی الگوریتم تاثیر می‌گذارد و برای اجرای یک الگوریتم سهولت ایجاد می‌کند. به همین دلیل یادگیری ساختمان داده‌ها بسیار اساسی و مهم است.

ساختمان داده‌ها یک روش برای ساخت، تغییر و دسترسی به داده‌ها است. به تعبیری رسمی‌تر، ساختمان داده‌ها عبارت است از سه مؤلفه:

۱. یک ساختار پایدار که داده‌های مجرد در آن نگهداری می‌شوند.

۲. مجموعه‌ای از عملگرها برای بکارگیری نوعی خاص از داده‌های مجرد

۳. اجرای عملگرهای تعریف شده بر روی داده‌ها و ساختارهای نگهداری شده (ادامه صفحه ۲۴ کتاب نوشته شود).

ساختمان داده‌ها را به طور مختصر می‌توان بصورت زیر دسته‌بندی کرد:

۱. ساختارهای خطی^۳

(آ) لیست‌های فشرده^۴:

i. رشته‌ها^۵

ii. آرایه‌ها^۶

iii. پشته‌ها^۷

iv. صف‌ها^۸

(ب) لیست‌های پیوندی^۹

i. انواع لیستهای یک طرفه و دو طرفه و مدور

ii. پشته و صف به روش لیستهای پیوندی

۲. ساختارهای غیرخطی^{۱۰}

(آ) گراف‌ها^{۱۱}

(ب) درخت‌ها^{۱۲}

مسئله محاسباتی

یک مسئله محاسباتی مسئله‌ای است که می‌توان آن را با کمک یک مجموعه از دستورات پی در پی ریاضی نوشت و سپس توسط کامپیوتر حل نمود. البته توجه داشته باشید که بعضی مسائل محاسباتی هستند که توسط کامپیوتر قابل حل نیستند؛ مانند یافتن یک دور بسته با حداقل طول که از تمام نقاط یک مجموعه داده شده دقیقاً یک بار بگذرد.

Linear Structures ^۳
Dense Lists ^۴
Strings ^۵
Arrays ^۶
Stacks ^۷
Queues ^۸
Linked Lists ^۹
Non-Linear Structures ^{۱۰}
Graphs ^{۱۱}
Trees ^{۱۲}

بنابراین، یک مسئله محاسباتی می‌تواند بصورت مجموعه‌ای از دستورات نوشته شود؛ برای هر دستور یک راه حل وجود دارد و قابل پیاده‌سازی می‌باشد.

یک مسئله محاسباتی دارای یک ورودی است و یک خروجی که وابسته به ورودی می‌باشد.

مثال ۱: عدد n داده شده است. بررسی کنید این عدد اول است یا خیر.

در این مثال عدد صحیح n ورودی است و پاسخ بله یا خیر که می‌توان بجای آن صفر و یک در نظر گرفت به عنوان خروجی

مثال ۲: مجموعه‌ای از نقاط در صفحه داده شده است. یک چندضلعی ساده با کمک این نقاط بسازید.

در این مسئله محاسباتی مجموعه‌ای از نقاط صفحه ورودی مسئله است و یک چندضلعی ساده که با کمک نقاط ورودی ساخته شده خروجی مسئله.

برای حل یک مسئله محاسباتی، به یک نوع داده مجرد، یک ساختمان بر روی آن و مجموعه‌ای از عملگرها که ساختمان مربوطه از این عملگرها پشتیبانی کند، نیاز داریم. استفاده از این عملگرها به حل مسئله توسط ماشین می‌انجامد.

حل مسئله کامپیوتری

حل مسئله توسط کامپیوتر، یکی از مهارت‌های ارزشمند است که می‌تواند یکی از اهداف اصلی دانش علوم کامپیوتر باشد و دانشجوی علوم کامپیوتر بایستی آن را در دوران تحصیل خود کسب کند. در حقیقت توانایی حل مسائل مختلف توسط کامپیوتر می‌تواند مهارت اصلی یک دانش‌آموخته رشته علوم کامپیوتر تلقی شود. که طبیعتاً مهارت ارزشمندی نیز می‌باشد.

امروزه عمدتاً با مسائلی سر و کار داریم که از داده‌های حجیم استفاده می‌کنند؛ بنابراین نه تنها باید برای حل آنها از روش‌های کامپیوتری استفاده نمود، بلکه باید در مورد سازماندهی داده‌ها نیز بررسی‌های لازم را انجام داد. از سوی دیگر، بسیاری از مسائل، یکبار پیش‌پردازش می‌شوند؛ ولی بارها و بارها برای داده‌های مختلف مورد سؤال قرار می‌گیرند. در این گونه مسائل، سرعت در پاسخ داده بسیار مهم است. بنابراین حل این گونه مسائل نه تنها با کامپیوتر، بلکه با روش‌های کامپیوترهای بسیار سریع باید صورت پذیرد و زمان در حل این گونه مسائل بسیار مهم است. یک دانش‌آموخته علوم کامپیوتر می‌بایست لوازم ضروری این مهارت را داشته باشد. یکی از این لوازم، طراحی الگوریتم خصوصاً الگوریتم‌های هندسی می‌باشد.

مدل‌سازی

برای حل یک مسئله توسط کامپیوتر باید مسئله در قالب یک مدل در آید که با سازوکارهای کامپیوتر قابل درک باشد؛ لذا باید برای آن یک مدل ساخت و یا به عبارت دیگر، باید آن را مدل‌سازی کرد. برای این کار، باید پارامترهای اصلی مسئله را شناخت و از آنها برای تعریف مدل مسئله استفاده نمود.

اگر بتوان مدل‌های اصلی مسئله را به کار گرفت، می‌توان مدل مسئله را ساده کرد و آنگاه حل مسئله نیز ساده‌تر خواهد شد. برای مدل‌سازی بایستی پارامترهای جزئی تا حد ممکن نادیده گرفت و پارامترهای اصلی را تعیین و برد.

برای حل مدل مسئله باید از یک الگوریتم استفاده کرد. این الگوریتم مشخص می‌کند که داده‌های مسئله باید توسط چه ساختمان داده‌ای بیان شوند و روی این ساختمان داده چه اعمالی صورت گیرد.

مراحل حل یک مسئله

- بیان مسئله ۱۳ که عبارت است از تعریف صورت مسئله به شکلی واضح و دقیق و تعیین ورودی و خروجی

- تدوین يك مدل ۱۴ که عبارت است از تدوین یک مدل مناسب برای مسئله، حذف پارامترهای غیرضروري که امکان حذف آنها وجود دارد و تعیین پارامترهای اصلي.

برای مدل سازی یک مسئله معمولاً دو سؤال مطرح می شود که پاسخ به آنها به تدوین یک مدل مناسب برای مسئله منجر خواهد شد.

- برای مدل سازی یک مسئله، راه حل اول که ساده تر به نظر می رسد، این است که مسئله دیگری مشابه آن بیابیم و با اعمال تغییراتی که لازم است، آن را تبدیل به مدلی برای حل مسئله خودمان کنیم. برای استفاده از این روش باید اطلاعات خود را در مورد مدل های مختلف حل مسئله و نمونه های مسائلي که مدل و حل شده است افزایش دهیم.
- روش دیگر این است که مستقیماً تا حد ممکن پارامترهای مسئله را ساده و سپس برای آن یک مدل طراحی کنیم. بخش اول این کار را ساده سازی مسئله می گویند. یعنی تبدیل مسئله سخت با پارامترهای متعدد به مسئله ای ساده با پارامترهای اندک. هرچه ساده سازی مسئله بهتر صورت پذیرد، طراحی مدل برای آن ساده تر خواهد بود. برای اینکار لازم است مسئله و پارامترها بطور دقیق آنالیز شوند و میزان تأثیر پارامترها در پاسخ مسئله معین گردد.

آلگوریتم

تعاریف متعددی در مورد آلگوریتم وجود دارد. در یک تعریف ساده می توان گفت: آلگوریتم عبارت است از یک روش برای حل یک مسئله محاسباتی. یا آلگوریتم عبارت است از مجموعه ای متناهی از قواعد و دستورات که مراحل حل یک مسئله توسط کامپیوتر را بیان می کند. برای انجام هر نوع پردازش در کامپیوتر آلگوریتم لازم است؛ لذا از این دیدگاه، علم کامپیوتر یعنی طراحی و تحلیل آلگوریتم. یک آلگوریتم را می توان به روش های مختلف بیان و دستورات آن را با کمک کامپیوتر محاسبه کرد. آلگوریتم و ساختمان داده ها با یکدیگر ارتباط متقابل دارند. آلگوریتم، ساختمان داده ها را انتخاب می کند و عملگرهای آن را بکار می گیرد. ساختمان داده ها مانند بلوک هایی هستند که مراحل آلگوریتم با کمک آن ها ساخته می شود. یک آلگوریتم باید از سادگی و قطعیت برخوردار باشد تا بتواند توسط کامپیوتر اجرا شود. یک آلگوریتم به زبانی که برای ماشین قابل فهم است، ترجمه و پیاده سازی می شود. این عمل را اجرای آلگوریتم گویند. اکنون به طرح چند سؤال و پاسخ مختصر آن می پردازیم. اگر پاسخ ها بسیار کلی و سریع به نظر رسید و نتوانست شما را متقاعد کند باید به کتب طراحی الگوریتم مراجعه نمایید.

چند سؤال و جواب اولیه

- يك آلگوریتم را چگونه طراحی کنیم؟
طراحی آلگوریتم یک علم و در عین حال یک هنر است که با حل مسئله و نیز تجربه بدست می آید. در این کتاب سعی می شود بعضی از روش های مرسوم مورد بررسی قرار گیرد و با حل نمونه های متعدد، این مهارت افزایش یابد.
- درستی يك آلگوریتم به چه معنی است؟
درستی یک آلگوریتم بدین معنی است که آلگوریتم باید بتواند تمام نمونه های مسئله را حل کند. بعضی مواقع برای اثبات درستی یک آلگوریتم اثبات لازم است. بعضی مواقع نیز آلگوریتم بازگوکننده مراحل یک مسئله است و اثبات درستی، در خود راه حل مسئله مستتر می باشد.

● چگونه يك الگوریتم را تجزیه و تحلیل کنیم؟
مسئله تجزیه و تحلیل يك الگوریتم، مسئله مهمی است که نتیجه آن ارزشیابی الگوریتم‌ها می‌باشد. با تجزیه و تحلیل يك الگوریتم، کارایی آن مشخص می‌شود.

● عملی‌بودن يك الگوریتم را چگونه بررسی کنیم؟
عملی‌بودن يك الگوریتم با پیاده‌سازی آن قابل بررسی است. اگر الگوریتمی قابل پیاده‌سازی بود و توانست نمونه‌های مسئله مربوطه را حل کند، برای حل مسئله يك روش عملی ارائه داده است.

بنابراین برای حل مسئله ابتدا طراحی يك مدل لازم است که مانند يك الگو به بررسی، تحلیل و حل مسئله کمک می‌کند. سپس طراحی يك الگوریتم در آن مدل و استفاده از ساختمان داده مناسب برای پیاده‌سازی الگوریتم. اثبات درستی و صحت الگوریتم و تجزیه و تحلیل الگوریتم مراحل مهمی است که بدنبال طراحی الگوریتم بایستی مد نظر قرار گیرد. در بخش‌های زیر در مورد این مفاهیم توضیحات بیشتری خواهیم داد.

طراحی الگوریتم‌ها

ساختار و مراحل مقدماتی طراحی يك الگوریتم را به صورت زیر می‌توان بیان نمود.

۱. مراحل ورودی^{۱۵} تعیین ورودی الگوریتم که بایستی دقیق، معین و قابل بررسی باشد.
مرحله جایگذاری^{۱۶} تعریف تعدادی زیرمسئله برای حل مسئله اصلی، چینش دقیق زیرمسائل و تبیین يك مدل و استراتژی برای ورود به مسئله

۲. مرحله تصمیم‌گیری^{۱۷} انتخاب يك مسیر اصلی برای حل مسئله یا به عبارت دیگر طراحی يك استراتژی از قبیل حریصانه، تقسیم و حل، بازگشت به عقب و برای حل مسئله

۳. مرحله تکرار^{۱۸} ممکن است برای حل مسئله نیاز به بررسی و تکرار حل زیر مسائل باشد.

۴. مرحله خروجی^{۱۹} لازم است مسئله يك خروجی نهایی مشخص داشته باشد که در انتها به آن اشاره می‌شود.

يك الگوریتم باید دارای ویژگی‌های زیر باشد. (Knuth-1973)

۱. متناهی بودن^{۲۰} الگوریتم بایستی در زمانی قابل قبول تمام شود و کار حل مسئله به انتها برسد.

۲. معین بودن^{۲۱} يك الگوریتم باید بدون ابهام، قطعی و در هر مرحله واضح و روشن باشد.

۳. کلیت^{۲۲} تمام حالات خاص مسائل را در بر بگیرد.

۴. کارایی^{۲۳} الگوریتم باید تمام نمونه‌های مسئله را به درستی حل کند.

^{۱۵} Input Step

^{۱۶} Assignment Step

^{۱۷} Decision Step

^{۱۸} Iteration Step

^{۱۹} Output Step

^{۲۰} Finiteness

^{۲۱} Definiteness

^{۲۲} Generality

^{۲۳} Effectiveness

۵. ورودی 24 يك الگوریتم بایستی دارای یک ورودی باشد.

۶. خروجی 25 يك الگوریتم باید کاری انجام دهد و خروجی داشته باشد.

آنالیز یک الگوریتم

پس از طراحی یک الگوریتم برای حل یک مسئله، همواره یک سؤال مطرح است: "آیا الگوریتم بهتری برای حل مسئله وجود دارد؟" به عبارت دیگر، برای حل هر مسئله ممکن است تعدادی الگوریتم وجود داشته باشد. سؤال این است که "کدام الگوریتم برای حل مسئله مناسبتر است؟" آنالیز یک الگوریتم، عبارت است از اندازه‌گیری کارایی آن؛ بدین معنی که یک الگوریتم تا چه حد و چه موقع قابل اجرا است و اجرای آن به چه میزان منابع نیاز دارد. همچنین زمان و حافظه مورد نیاز الگوریتم به صورت تابعی از اندازه ورودی الگوریتم باید بررسی گردد. با کمک آنالیز الگوریتم، کارایی ساختمان داده‌های مورد نیاز تعیین می‌شود. می‌توان زمان موثر دو الگوریتم برای حل یک مسئله را مقایسه کرد و بدین روش، الگوریتم‌ها مقایسه و رتبه‌بندی می‌شوند. یک روش ساده برای مقایسه الگوریتم‌ها، اجرا و سپس مقایسه آنها است؛ اگرچه مقایسه زمان اجرای الگوریتم‌ها خود مشکلاتی دارد و سؤالات متعددی را به دنبال دارد. از جمله اینکه:

- چه داده‌ای مورد استفاده قرار گیرد.

- چه کامپیوتری برای اجرا در نظر گرفته شود.

- الگوریتم با چه زبان برنامه نویسی نوشته شود.

بنابراین باتوجه به وجود پارامترهای متعدد که هریک در اجرا و سرعت و نیز میزان استفاده از فضای حافظه کامپیوتر تأثیر دارد مقایسه الگوریتم‌ها کار خیلی ساده‌ای نیست.

برای آنالیز یک الگوریتم لازم است کارایی آن مورد بررسی قرار گیرد. با بررسی کارایی یک الگوریتم مشخص می‌شود که الگوریتم چه موقع قابل استفاده خواهد بود. از سویی دیگر، آنالیز الگوریتم‌های مختلف، امکان مقایسه و درجه‌بندی آنها را در هنگام حل یک مسئله واحد فراهم می‌آورد.

آنالیز یک الگوریتم بطور کلی به معنی بررسی دو نکته در مورد الگوریتم است: فضا (حافظه) و زمان مورد نیاز الگوریتم در هنگام حل یک مسئله. در این کتاب، عمدتاً به زمان مورد نیاز یک الگوریتم برای حل یک مسئله توجه خواهد شد.

به منظور محاسبه زمان يك الگوریتم، لازم است عملگرها و تعداد تکرار آنها مورد بررسی قرار گیرد. به عنوان مثال، در بررسی مسئله محاسبه پوش محدب چند ضلعی، رؤس چند ضلعی را ورودی مسئله در نظر می‌گیریم و تعداد دفعاتی که اضلاع چندضلعی مورد مراجعه قرار می‌گیرند، به عنوان زمان الگوریتم محاسبه می‌شود. به عنوان مثال دیگر، در مرتب سازی و جستجو، هنگامی که یک آرایه از اعداد به صورت ورودی مسئله مورد نظر قرار می‌گیرد، تعداد دفعاتی که اعداد بررسی و یا مقایسه می‌شوند، به عنوان زمان الگوریتم محاسبه می‌شود. زمان کلی يك الگوریتم برابر است با مجموع زمان مراحل اجرای آن. این زمان با کمک محاسبه مجموع زمان مورد نیاز برای انجام عملگرهای الگوریتم مشخص می‌شود. از آنجا که زمان اجرا بستگی به مدل محاسبه دارد و نمی‌تواند به کامپیوتر و وسایل سخت‌افزاری دیگر متکی باشد، بنابراین باید مدل واحدی را برای محاسبه الگوریتم‌های متفاوت در حل يك مسئله به کار برد. این مدل که قاعدتاً باید مستقل از نوع و مدل و توانایی کامپیوتر باشد، پیچیدگی زمان الگوریتم نامیده می‌شود.

مقایسه کران بالا و کران پایین

آنالیز آگوریتم، علاوه بر تعیین کران بالا و کران پایین، زمان حل یک مسئله توسط آن آگوریتم را نیز تعیین می‌کند. هنگامی که کران بالا و کران پایین زمان مسئله را داشته باشیم، آن‌ها را با هم مقایسه می‌کنیم و میزان مفید بودن آگوریتم را می‌سنجیم. با محاسبه پیچیدگی حد بالا می‌توان به این سوال پاسخ داد که آیا آگوریتم برای حل تمام نمونه‌های مسئله مناسب است یا خیر. همچنین محاسبه پیچیدگی حد بالا نیز نشان می‌دهد که آگوریتم برای حل کدام نمونه از مسائل می‌تواند ارزشمند باشد.

اعتبارسنجی آگوریتم

اعتبارسنجی آگوریتم عبارت است از نشان دادن اینکه آگوریتم برای کلیه ورودی‌های داده شده صحیح عمل می‌کند یا خیر. برای سنجش اعتبار آگوریتم، معمولاً نمونه‌های خیلی خاص مسئله در نظر گرفته می‌شود و توانایی آگوریتم در حل این نمونه‌ها مورد تحلیل قرار می‌گیرد. پس از نهایی شدن این مراحل، می‌توان با استفاده از یک زبان برنامه نویسی مناسب، آگوریتم را پیاده‌سازی کرد.

فصل ۲

ساختمان داده‌های هندسی

کوچکترین شیء هندسی، نقطه است. یک رابطه یک به یک بین نقاط در صفحه و زوج‌های مرتب (x, y) وجود دارد؛ به این صورت که یک نقطه را در صفحه می‌توان با زوج مرتب (x, y) نمایش داد. همچنین زوج مرتب (x, y) می‌تواند به عنوان یک بردار در صفحه نیز در نظر گرفته شود. در حقیقت مبدأ ابتدای این بردار و نقطه (x, y) انتهای آن خواهد بود. با این تعبیر، یک بردار، یک پاره‌خط جهت‌دار است که از مبدأ به سمت نقطه (x, y) امتداد دارد. مبدأ مختصات یعنی نقطه $(0, 0)$ بردار صفر نامیده و با 0 نشان داده می‌شود.

عملگرهای روی بردارها

می‌توان روی بردارها که به صورت فوق تعریف شدند، تعدادی عملگر تعریف نمود.

عملگر جمع: اگر $\vec{a} = (x_1, y_1)$ و $\vec{b} = (x_2, y_2)$ آنگاه عملگر جمع را بصورت $\vec{a} + \vec{b} = (x_1 + x_2, y_1 + y_2)$ تعریف می‌کنیم.

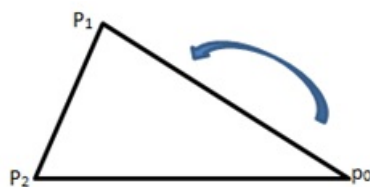
از نظر هندسی، با کمک بردارهای \vec{a} و \vec{b} می‌توان یک متوازی‌الاضلاع ساخت که $\vec{a} + \vec{b}$ قطر آن را تشکیل می‌دهد.

عملگر ضرب عددی: اگر t یک عدد حقیقی باشد، آنگاه تعریف می‌کنیم: $t\vec{a} = (tx, ty)$

اگر $t > 0$ آنگاه $t\vec{a}$ و \vec{a} هم‌جهت خواهند بود؛ در غیر این صورت، جهت آن‌ها در خلاف جهت یکدیگر می‌باشد.

عملگر تقاضل: اگر $\vec{a} = (x_1, y_1)$ و $\vec{b} = (x_2, y_2)$ آنگاه تعریف می‌کنیم: $\vec{a} + \vec{b} = \vec{a} + (-\vec{b})$

پاره‌خط جهت‌دار ab : عبارت است از پاره‌خطی که ابتدای آن ثابت و در نقطه a ، انتهای آن در نقطه b و جهت آن نیز از a به سمت b باشد. سه نقطه a و b و c را در نظر می‌گیریم. گوییم مثلث $\triangle abc$ که توسط این سه نقطه ساخته می‌شود، چرخش مثبت یا چرخش چپ (چرخش منفی یا چرخش راست) دارد؛ اگر و فقط اگر نقطه c سمت چپ (سمت راست) پاره‌خط جهت‌دار ab باشد. به عبارت دیگر، اگر θ_{acb} زاویه‌ای باشد که از چرخش \vec{ca} بصورت پادساعت گرد به سمت \vec{cb} بدست آمده است، آنگاه مثلث $\triangle abc$ چپ گرد (راست گرد) است یا چرخش مثبت (چرخش منفی) دارد؛ اگر و فقط اگر $(180 < \theta_{acb} < 360)$ ($0 < \theta_{acb} < 180$)

شکل ۱.۲: شکل ۱

اگر \vec{A} و \vec{B} دو بردار باشند، $|A \times B|$ برابر است با مساحت متوازی‌الاضلاع ساخته شده به وسیله دو بردار.

به عبارت دیگر، اگر $\vec{A} = a - c$ و $\vec{A} = b - c$ آنگاه مساحت مثلث $\triangle abc$ عبارت است از نصف بردار $A \times B$

$$\frac{1}{2} A \times B = \begin{vmatrix} i & j & k \\ a_x & a_y & a_z \\ b_x & b_y & b_z \end{vmatrix} = (a_x b_y - a_y b_x)i + (a_x b_z - a_z b_x)j + (a_y b_z - a_z b_y)k$$

اگر این بردارها در دو بعد باشند، آنگاه $(b_z = a_z = 0)$

در این صورت، حاصل ضرب دو بردار عبارت است از بردار نرمال صفحه مثلث حاصل از دو بردار.

مقدار این بردار برابر است با $|A \times B| = (A_0 B_1 - A_1 B_0)$

و این برابر است با دترمینان زیر:

$$2 \times \text{Area}(a, b, c) = \begin{vmatrix} a_x & a_y & 1 \\ b_x & b_y & 1 \\ c_x & c_y & 1 \end{vmatrix} = (b_x - a_x)(c_y - a_y) - (b_y - a_y)(c_x - a_x)$$

اگر مقدار این دترمینان مثبت باشد، نقاط a, b, c چپ‌گرد اند.

اگر مقدار این دترمینان منفی باشد، نقاط a, b, c راست‌گرد اند.

اگر مقدار این دترمینان صفر باشد، نقاط a, b, c هم‌راستا اند.

مساحت یک چندضلعی را می‌توان با تقسیم آن به تعدادی مثلث و استفاده از روش فوق بدست آورد.

نمونه‌هایی از اشیاء هندسی

نقطه: دو عدد (x, y) خط: دو عدد a, b $(ax + by = 1)$

پاره‌خط: دو نقطه

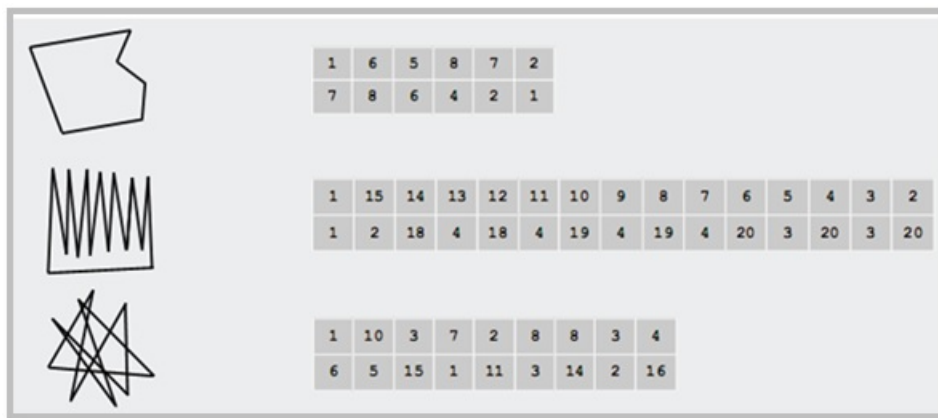
چندضلعی: دنباله‌ای از نقاط

مثلث، مستطیل، دایره، کره، مخروط

نمونه‌هایی از عملگرهای هندسی

برخی عملگرهای اولیه عبارتند از:

- آیا نقطه درون چندضلعی قرار دارد؟
- مقایسه‌ی بخش‌هایی از دو خط
- فاصله میان دو نقطه
- آیا دو پاره‌خط اشتراک دارند؟
- اگر سه نقطه p_1, p_2, p_3 داده شده باشد، آیا $p_1 - p_2 - p_3$ یک حرکت پادساعت‌گرد است؟
- آیا چندضلعی داده‌شده ساده است؟

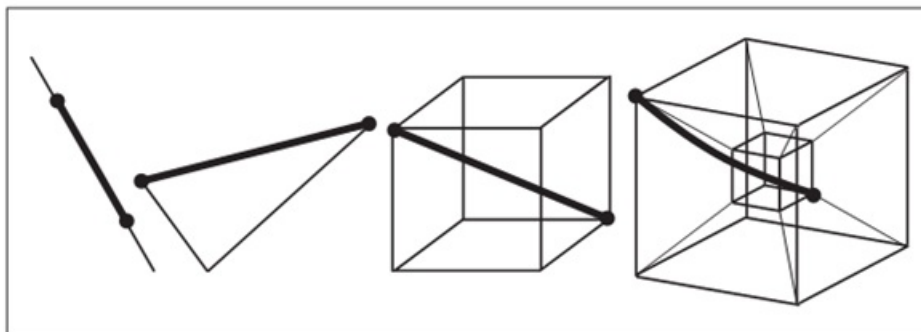
شکل ۲.۲: سمت چپ، آنچه ما می‌پنداریم و سمت راست، آنچه الگوریتم می‌بیند.

نکاتی راجع به فاصله^۱

تعریف فضای متریک: به مجموعه‌ای گفته می‌شود که نوعی فاصله (متر) میان اعضای آن تعریف شده باشد. مثال‌های فضای متریک:

۱. متر (فاصله) اقلیدسی: یک خلبان هلی کوپتر فاصله‌ها به صورت متر اقلیدسی می‌سنجد.

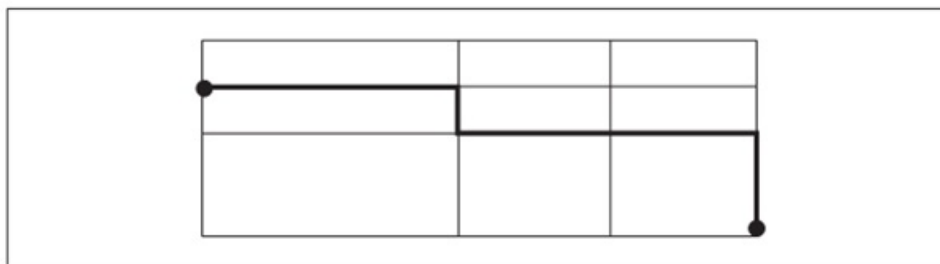
$$d = \sqrt{(x_1 - x_0)^2 + (y_1 - y_0)^2}$$

شکل ۳.۲: فاصله اقلیدسی در فضای ۱، ۲، ۳ و ۴ بعدی

۲. متر Manhattan: خیابان‌های محله منهتن نیویورک بدین صورت آرایش یافته است. معمولاً تاکسی‌های محله منهتن فاصله یک نقطه از نقطه دیگر را با متر منهتن می‌سنجند. (در فضای n - بعدی)

$$d(x - y) = \sum_{k=0}^n |x_k - y_k|$$

شکل ۴.۲: متر منهتن

۳. متر (فاصله) ماکزیمم: عبارت است از مؤلفه ماکزیمم اختلاف دو نقطه:

$$d = \text{Maxd}(x, y)$$

فصل ۳

روش افزایشی

مقدمه

اجازه دهید قبل از ورود به مباحث جدی این فصل، کار را با یک توضیح ساده که در عین حال می تواند مفهوم الگوریتم افزایشی را به خوبی منتقل نماید شروع کنیم.

فرض کنید شخصی در حال دیدن یک فیلم پلیسی است که قتلی در آن اتفاق افتاده است. بیننده از ابتدا که شروع به دیدن فیلم می کند، یک فرضیه در ذهن دارد که چه کسی مرتکب قتلی شده که در ابتدای فیلم رخ داده و چگونه و چرا این امر صورت گرفته است. در طول دیدن فیلم، هر نشانه‌ی جدید ممکن است فرضیه اول را تایید یا تکمیل کند و یا نیاز باشد در آن تجدید نظر شود. همچنین ممکن است حتی رها شده و مجدداً فرموله شود. تنها در پایان فیلم است که تمام سرنخ‌ها بدست می آیند و بیننده راز جرم و جنایت را حل کرده است. البته با این فرض که بیننده به اندازه کافی باهوش است و نویسنده فیلم نیز داستان را صحیح و منصفانه تعریف کرده است.

الگوریتم‌های افزایشی نیز چنین وضعیتی دارند. در بعضی موارد، الگوریتم تنها قادر به بیان و توضیح وضعیت فعلی به عنوان یک راه حل مسئله است. اگر چه ممکن است این راه حل، مخالف پاسخ نهایی باشد. این وضعیت می تواند زمانی اتفاق افتد که بخشی از ورودی‌ها خیلی ناقص است و یا یک وضعیت منسجم برای ورودی‌ها وجود ندارد. بنابراین حدس زدن پاسخ نهایی در طول حل مسئله، همیشه ما را به پاسخ نهایی رهنمون نمی کند.

برای ساختن یک چند ضلعی با کمک تعدادی نقطه داده شده، تا زمانی که تمام ورودی‌ها پردازش نشوند، مرز چندضلعی بدست نمی آید. گاهی ممکن است با ورود تعدادی نقطه، ساده بودن چندضلعی به هم بخورد و تا زمانی که همه ورودی پردازش نشده است، چند ضلعی مشخص نمی شود. همان طور که در مثال دیدن فیلم جنایی، فرضیه‌های بدست آمده در مراحل مختلف، ممکن است بارها با اشتباه روبرو شوند و یا سرنخ‌های اولیه و بینش‌های سازمان یافته نتوانند به فرآیند بدست آوردن پاسخ نهایی کمک کنند. در این مثال نیز هرگونه حدسی برای جواب ممکن است غلط از کار درآید.

مثال ۱

یک مثال ساده محاسباتی دیگر از روش افزایشی درجی، می تواند پیدا کردن کوچکترین عدد، در یک آرایه از اعداد صحیح باشد. در ابتدا اولین عدد را برای پاسخ مسئله کاندید می نماییم و سپس جلو می رویم. با هر عدد جدید از آرایه، پاسخ قبلی را به روز می کنیم و هرگاه به عددی کوچکتر برخورد کردیم، آن را جایگزین پاسخ قبلی می نماییم. کوچکترین عدد صحیح در میان اعداد دیده شده، پاسخ مسئله تا کنون خواهد بود؛ بنابراین تا آخرین عدد، هر حدسی برای پاسخ مسئله ممکن است غلط باشد و پاسخ مسئله وقتی بدست می آید که تمام اعداد آرایه بررسی شده باشند.

روش محاسباتی افزایشی، یک روش محاسباتی نسبتاً ساده است که در حل مسائل محاسباتی و از جمله هندسه محاسباتی متعددی بکار گرفته می‌شود. این روش محاسباتی ویژگی‌های زیر را دارد:

- روش افزایش درجی، یک روش مناسب برای حل مسائل محاسباتی و هندسه محاسباتی می‌باشد.
- برای حل یک مسئله با روش افزایشی ابتدا کار را با یک ورودی آغاز می‌کنیم و در هر مرحله، ورودی مسئله را یکی افزایش می‌دهیم.
- در هر مرحله، با افزایش ورودی، پاسخ بدست آمده در مرحله قبلی را به‌روز می‌کنیم.
- در انتها، با اتمام ورودی‌ها، پاسخ مسئله نهایی به دست می‌آید.
- در بعضی مسائل، تا انتها نمی‌توان پاسخ صحیح مسئله را دید.
- در طول الگوریتم، با بررسی داده‌ها در هر مرحله، پاسخ مسئله مرحله به مرحله ساخته می‌شود. پاسخ مسئله تنها در انتهای الگوریتم قابل رؤیت خواهد بود.

با توجه به تعاریف و توضیحات داده‌شده، اکنون وقت آن رسیده است که به توضیح نمونه‌هایی از مسائلی که با این روش حل می‌شوند، بپردازیم. اولین مسئله، مرتب‌سازی درجی خواهد بود که یک مسئله ساده است. در حقیقت با توضیح این مسئله که معمولاً در درس ساختمان داده‌ها عنوان می‌شود، مروری بر توضیحات بالا خواهیم داشت و پس از آن، به مسائل هندسی خواهیم پرداخت.

مرتب‌سازی درجی

فرض کنید آرایه‌ای از اعداد حقیقی داده شده است. می‌خواهیم داده‌های درون این آرایه را مرتب نماییم.

مرتب‌سازی به روش درجی، ساده‌ترین نوع مرتب‌سازی است. یک مثال ساده و ملموس از مرتب‌سازی به روش درجی، مرتب‌کردن کارت‌های بازی می‌باشد. برای مرتب‌کردن کارت‌ها به روش درجی، ابتدا از اولین کارت شروع می‌کنیم. در هر مرحله، یک کارت را خارج نموده و با کارت‌هایی که تا به حال مرتب شده است، یکی یکی مقایسه می‌کنیم. سپس کارت مذکور را منتقل نموده و در محل خود قرار می‌دهیم. این عمل را تا زمانی که دیگر کارتی باقی نماند، و در همه جای اصلی خود قرار گرفته باشند ادامه می‌دهیم. فرض کنید آرایه $A[0, 1, 2, \dots, n-1]$ شامل n عدد حقیقی داده شده است. می‌خواهیم اعداد این آرایه را مرتب نماییم. شبه کد الگوریتم درجی این کار را انجام می‌دهد:

```
insertion_Sort(A_n)
for i=2 to n Do
    key = A[i];
    j = i - 1;
    while j > 0 && A[j] > key
        A[j+1] = A[j]
        j = j - 1;
    A[j+1] = key;
```

نقطه قوت مرتب‌سازی درجی این است که نسبتاً ساده و قابل درک و اجرای آن آسان است. در مقابل، نقطه ضعف آن این است که برای مرتب‌کردن مجموعه‌ای بزرگ از داده‌ها مناسب نیست. چرا که برای رسیدن به پاسخ نهایی، باید هر عدد را با کلیه داده‌ها مقایسه نماییم و این،

وقت نسبتاً زیادی خواهد گرفت.

مثال: مجموعه اعداد "21 32 51 64 8 34" داده شده است. می خواهیم با روش مرتب سازی درجی که یک روش افزایشی است این مجموعه را مرتب نماییم.

21 32 51 64 8 34

21 32 51 64 8 **34**

21 32 51 64 **8** 34

21 32 51 **64** 8 34

21 32 **51** 64 8 34

21 **32** 51 64 8 34

21 **32** 51 64 8 34

21 32 51 64 8 34

پیچیدگی زمانی مرتب سازی درجی

بهترین حالت ^۱: بهترین حالت برای مرتب کردن اعداد به روش افزایشی، حالتی است که اعداد از قبل مرتب باشند. در این حالت هر عدد در محل صحیح خود قرار دارد و نیازی به مقایسه نیست. بنابراین پیچیدگی زمانی مرتب سازی درجی $O(n)$ خواهد بود.

بدترین حالت: بدترین حالت برای مرتب کردن اعداد به روش افزایشی درجی، حالتی است که اعداد برعکس مرتب شده باشند، در این حالت هر عدد باید با کلیه اعداد قبلی مقایسه و آنگاه در انتهای آرایه قرار گیرد. در این حالت پیچیدگی زمانی مرتب سازی $O(n^2)$ خواهد بود.

حالت متوسط: پیچیدگی زمان متوسط یک الگوریتم برای شرایطی رخ می دهد که عناصر به صورت تصادفی داده شوند. بنابراین حالت متوسط الگوریتم مرتب سازی درجی در حالتیکه اعداد به صورت تصادفی پخش شده باشند محاسبه می شود. اگر به شبه کد بالا توجه نمایید در هر تکرار حلقه ی بیرونی، حلقه ی داخلی برای یافتن محل مناسب درج عنصر جدید به طور میانگین نصف لیست مرتب شده را پیمایش می کند. به این معنی مطابق شبه کد بالا در هر تکرار حلقه ی بیرونی، حلقه ی داخلی برای یافتن محل مناسب درج عنصر جدید به طور میانگین نصف لیست مرتب شده را پیمایش می کند. چرا که به طور متوسط نیمی از عناصر در $A[1 \dots j]$ کم تر از Key هستند و نیمی بزرگ تر از آن می باشند. بنابراین در حالت میانگین از مرتبه ی نصف تعداد لیست مرتب شده زمان مصرف می شود. بنابراین:

$$T(n) = 1 + \frac{2}{2} + \frac{3}{2} + \dots + \frac{n-1}{2} = \frac{n(n-1)}{4} \approx \frac{n^2}{4} \in O(n^2)$$

بنابراین ثابت می شود که بطور متوسط، پیچیدگی زمانی مرتب سازی درجی مشابه بدترین حال $\theta(n^2)$ می باشد.

ساختن چندضلعی ستاره شکل

فرض کنید مجموعه نقاط $S = s_0, \dots, s_0$ در صفحه داده شده است. چگونه می‌توان با استفاده از مجموعه نقاط S یک چندضلعی ستاره شکل ساخت؟^۲

با توضیحاتی که ارائه شد و مثال‌هایی که زده شد مقداری با روش افزایشی آشنا شدیم. اکنون می‌توانیم به مسائل هندسی و حل آن با کمک روش افزایشی بپردازیم.

در این بخش می‌خواهیم به روش افزایشی با کمک مجموعه‌ای از نقاط داده شده یک چندضلعی ستاره شکل بدست آوریم. برای انجام این کار مقدمات و تعاریف نسبتاً زیادی لازم است که در زیر خواهد آمد.

مقدمه و کاربرد: در یک تعریف نسبتاً ساده، می‌توان علم هندسه را علم انجام قواعد و دستورات بر روی نقطه، خط و چندضلعی دانست. قواعدی از قبیل دوری و نزدیکی، داخل و خارج، شباهت و تفاوت و

در این میان، خط نقش و اهمیت خاصی دارد. ترسیم خط راست بسیار ساده‌تر از منحنی است و کاربردهای آن در دنیای واقعی بی‌شمار است. در معماری بناهای کلاسیک از خطوط راست استفاده می‌شود. خیابان‌ها و اتوبان‌ها از خطوط راست تشکیل شده‌اند. در تئوری فیزیک کلاسیک، نور از شعاع‌های راست تشکیل شده است. در تئوری دید و رؤیت پذیری، پرتو دید و شعاع اشعه‌های سنسورها از خطوط راست ایجاد شده‌اند. در هندسه قدیم و هندسه مدرن، پاره‌خط کاربردهایی بیش از خط دارد. پاره‌خط، خط راستی است که ابتدا و انتهای آن با کمک دو نقطه محدود شده است. به عبارت دیگر، یک پاره‌خط، از دو طرف محدود می‌باشد. با کمک پاره‌خط‌ها، چندضلعی‌ها ساخته می‌شوند. بسیاری از محاسبات مسائل هندسی، در مورد چندضلعی‌ها می‌باشد. چندضلعی‌ها اشکال هندسی هستند که برای نمایش بسیاری از اشیای موجود در دنیای واقعی به کار می‌روند و اساس علم هندسه را تشکیل می‌دهد.

هسته چندضلعی

در این بخش می‌خواهیم به عنوان اولین کاربرد از روش افزایشی برای یافتن چندضلعی ستاره شکل استفاده کنیم. برای این کار لازم است ابتدا تعریف هسته را بدانیم. به منظور آشنائی با این مفهوم می‌توانید یک سالن بزرگ شامل تعدادی فروشگاه و بخش‌های اداری متعدد را در نظر بگیرید و یک مرکز اطلاعات که در قسمتی از آن وجود دارد. افراد برای کسب اطلاع به مرکز اطلاعات مراجعه می‌کنند و پاسخ سؤالات خود را می‌گیرند. در اینجا یک سؤال مطرح می‌شود: ”چه محلی در سالن، بهترین مکان برای این مرکز اطلاعات می‌باشد؟“ بدون شک، بهترین مکان برای این مرکز اطلاعات، محلی است که از تمام نقاط سالن و درهای ورودی قابل رویت باشد تا افراد به سادگی بتوانند از هر نقطه و از هر فاصله‌ای، مرکز اطلاعات را ببینند و به آن مراجعه نمایند. با نگاهی متفاوت، بهترین موقعیت مکانی برای مرکز اطلاعات، موقعیتی است که از آنجا، هر شخصی که در مرکز اطلاعات حضور دارد، بتواند تمام فضای فروشگاه را ببیند. به چنین مکانی در فروشگاه که از آن تمام نقاط قابل رؤیت باشد، هسته فروشگاه می‌گویند. و اگر چنین مکانی در فروشگاه وجود داشته باشد فروشگاه ستاره شکل است. نکات فوق بصورتی دقیق تر و با تعابیر هندسی تعریف خواهد شد.

در یک تعریف ابتدایی، چندضلعی ساده P^3 ، ناحیه‌ای در صفحه است که توسط تعداد محدودی پاره‌خط متصل به هم احاطه شده است؛ به طوریکه این مجموعه پاره‌خط‌ها، یک دور ساده ایجاد می‌کنند. در یک چندضلعی ساده، دو پاره‌خط (ضلع) مجاور، تنها در نقاط پایانی خود (رئوس P) با یکدیگر تقاطع دارند. و اشتراک پاره‌خط‌ها (اضلاع) غیر مجاور تهی است. اگر چه بیان فوق مقداری مفهوم چندضلعی ساده را بیان می‌کند ولی چندضلعی را به صورت دقیق‌تر و با کمک عبارات ریاضی می‌توان به شکل زیر تعریف کرد.

شکل ۱.۳: یک مرکز اطلاعات

تعریف چندضلعی

یک چندضلعی در صفحه، شکلی هندسی است که از یک مجموعه‌ی مرتب از نقاط در صفحه تشکیل شده است. فرض کنید $V = v_0, \dots, v_{n-1}$ ، مجموعه‌ی n نقطه در صفحه باشد. همچنین فرض کنید:

$$e_1 = v_0v_1, e_2 = v_1v_2, \dots, e_i = v_{i-1}v_i, e_n = v_{n-1}v_0,$$

n پاره خط باشند که نقاط را به هم متصل می‌نمایند؛ آنگاه ناحیه محصورشده توسط مجموعه $C = e_1, e_2, \dots, e_n$ تشکیل یک چندضلعی ساده می‌دهد؛ اگر و تنها اگر شرایط زیر برقرار باشند.

۱. محل تلاقی هر جفت پاره خط مجاور، تنها نقطه مشترک آن‌ها باشد.

$$\forall i \in 1, 2, \dots, n-1 \quad e_i \cap e_{i+1} = v_i$$

۲. هیچ دو پاره خط غیرمجاور یکدیگر را قطع نکنند.

$$\forall j \in 1, \dots, n-1 \quad j \neq i+1, i-1 \rightarrow e_i \cap e_j = \emptyset$$

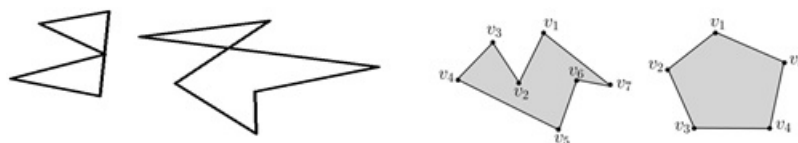
شرط اول تضمین می‌کند که مرز چندضلعی بسته باشد. به عبارت دیگر، انتهای هر ضلع به ابتدای ضلع بعدی متصل شده باشد. شرط دوم نیز تضمین می‌کند که بین هیچ دو ضلع غیر مجاور، تقاطع وجود نداشته باشد. بدین ترتیب چنانچه دو شرط فوق برقرار باشد، یک چندضلعی ساده ایجاد می‌شود که پاره خط‌های سازنده‌ی آن را اضلاع^۴ چندضلعی و نقاط سازنده‌ی آن را رئوس^۵ چندضلعی می‌نامند. چنانچه از دو شرط فوق، شرط دوم برقرار نباشد، چندضلعی تشکیل شده یک چندضلعی غیر ساده می‌باشد. مسائل هندسه‌ی محاسباتی اغلب بر چندضلعی‌های ساده تمرکز می‌کنند. در نتیجه ما نیز این رویکرد را دنبال می‌کنیم. شکل زیر را ملاحظه نمایید. چنانچه پاره خط اول و پاره خط انتهایی اشتراکی نداشته باشند، یک زنجیر باز^۶ خواهیم داشت. در حقیقت زنجیر باز به صورت زیر تعریف می‌شود.

$$e_1 = v_0v_1, e_2 = v_1v_2, \dots, e_i = v_{i-1}v_i, e_{n-1} = v_{n-1}v_0$$

Edge^۴

Vertex^۵

Open Chain^۶

شکل ۲.۳: شکل سمت چپ، دسته‌بندی چندضلعی‌ها به چندضلعی‌های ساده و غیر ساده. شکل سمت راست: دسته‌بندی چندضلعی‌ها به چندضلعی محدب و غیر محدب

$n - 1$ پاره‌خط باشند و شرایط زیر برقرار باشند.

$$\forall i \in 1, 2, \dots, n - 2 \quad e_i \cap e_{i+1} = v_i$$

$$\forall j \in 1, \dots, n - 1 \quad j \neq i + 1, i - 1 \rightarrow e_i \cap e_j = \emptyset$$

با استفاده از قضیه خم جردن، می‌توان گفت چندضلعی ساده، صفحه را به دو ناحیه تقسیم می‌کند: ناحیه‌ی کران‌دار^۷ که داخل چندضلعی قرار دارد و ناحیه‌ی بی‌کران^۸ که بیرون چندضلعی واقع شده است. معمولاً در مسائل هندسه‌ی محاسباتی، مرز^۹ چندضلعی نیز جزء ناحیه‌ی داخل چندضلعی محسوب می‌شود. به عبارت دیگر، برخلاف آنچه در هندسه دیرستانی می‌دادند، یک چندضلعی در هندسه محاسباتی تنها یک مرز نیست؛ بلکه چندضلعی شامل مرز و ناحیه‌ی کران‌دار محدود شده توسط مرز می‌باشد.

در یک دسته‌بندی می‌توان چندضلعی‌های ساده را به دو دسته‌ی چندضلعی‌های محدب^{۱۰} و چندضلعی‌های غیرمحدب^{۱۱} طبقه‌بندی کرد. اگر چه در این مورد بطور مفصل در بخش‌های بعدی صحبت خواهد شد. جهت آشنائی ابتدائی می‌توان گفت چندضلعی ساده‌ی P یک چندضلعی محدب است؛ اگر و تنها اگر هر پاره‌خطی که دو نقطه‌ی دلخواه از داخل P را به هم وصل می‌کند، کاملاً داخل P قرار گیرد. در غیر این صورت P یک چندضلعی نامحدب است. از نگاهی دیگر، در چندضلعی محدب P ، همه‌ی زوایای داخلی چندضلعی کوچکتر از π رادیان می‌باشند؛ در حالی که در یک چندضلعی نامحدب، حداقل یک زاویه‌ی داخلی بزرگتر از π رادیان وجود دارد. شکل ۲ را ملاحظه کنید.

اکنون که تعریف چندضلعی را بیان کردیم، به عنوان پیش‌نیاز به یک موضوع دیگر نیاز داریم و آن رؤیت‌پذیری است. اگر چه این موضوع خود آنقدر بزرگ و گسترده و پرکاربرد است که به بزرگترین و جذاب‌ترین موضوع در هندسه محاسباتی تبدیل شده است. ولی ما در اینجا به چند تعریف و نکته ابتدائی آن فقط در حد مورد نیاز اشاره می‌کنیم. ولی در فصول آینده مجدداً به آن اشاره خواهیم داشت.

رؤیت‌پذیری

در هندسه "دیدن" و "رؤیت‌پذیری" از یک تعریف بسیار ساده آغاز و سپس به یکی از مباحث مهم و پیچیده با کاربردهای فراوان در هندسه محاسباتی - که هم اکنون نیز به عنوان یک زمینه علمی جذاب با مسائل باز بسیار مطرح است - تبدیل می‌شود.

یک نمونه از کاربردهای رؤیت‌پذیری، بهینه‌سازی حرکت ربات‌های جستجوگر است که یک هدف ثابت یا متحرک را دنبال می‌کنند. در مسئله فوق، در یک فضای بسته که با یک چندضلعی شبیه‌سازی می‌شود تعدادی ربات با داشتن قابلیت دید، از برخورد با موانع پرهیز و به هدف دسترسی

Bounded^۷

Unbounded^۸

Boundary^۹

Convex^{۱۰}

Non-Convex^{۱۱}

پیدا می‌کنند. در این مسئله، رؤیت‌پذیری در هدایت ربات‌ها کاربرد پیدا می‌کند. مسئله مسیریابی در سیستم‌های اطلاعات جغرافیایی که با یک شبکه گراف شبیه‌سازی می‌شود نمونه دیگری از کاربردهای رویت‌پذیری می‌باشد. در این مسئله، مسیریابی یک متحرک با کمک رویت‌پذیری صورت می‌گیرد. رویت‌پذیری در هندسه معماری نیز کاربرد دارد. طراحی پلان و ابعاد یک ساختمان، چشم انداز، جهت و نمای ساختمان و تقسیم‌بندی بخش‌های درون یک ساختمان با کمک رویت‌پذیری صورت می‌گیرد. در حقیقت رؤیت‌پذیری در طراحی دید و چشم انداز مناسب و افزایش بهره‌گیری از نور، تناسب بخش‌های مختلف داخلی نقش دارد. مسئله رؤیت‌پذیری در طراحی و جانمایی شبکه سنسور و طراحی سیستم امنیت برای ساختمان‌ها و نیز نورپردازی سالن‌ها و نمای ساختمان‌ها کاربرد دارد. یک کاربرد رایج دیگر مسئله رؤیت‌پذیری، امنیت و حفاظت از یک محیط توسط نگهبانان و یا دوربین‌های مدار بسته می‌باشد. مسئله‌ی معروف نگارخانه‌ی هنر و تلاش برای کاهش تعداد نگهبانانی که از نگارخانه مراقبت می‌کنند، یکی از معروف‌ترین کاربردهای رویت‌پذیری می‌باشد. در بخش بعدی به این مسئله خواهیم پرداخت. ادامه این بخش ما را از مسیرمان مقداری دور می‌کند و لی با توجه به تعریف رؤیت‌پذیری دیدن صورت مسئله نگارخانه هنر در اینجا خالی از لطف نیست. اگر چه بعدها به این مسئله بیشتر خواهیم پرداخت. این مسئله منحرف می‌کند ولی با توجه به تعریف رؤیت‌پذیری دیدن صورت مسئله گالری هنر در اینجا خالی از لطف نیست. اگر چه بعدها به این مسئله بیشتر خواهیم پرداخت.

نگارخانه هنر

فرض کنید یک نگارخانه با سالن‌ها و راهروهای پیچ در پیچ وجود دارد که محل نگهداری تابلوها و آثار هنری گران‌قیمت است. به دلیل اهمیت و ارزش آثار هنری، نگارخانه باید به طور دائم و کامل توسط نگهبانان یا دوربین‌های مدار بسته تحت کنترل قرار گیرد. همچنین نکات زیر در مورد نگارخانه و نگهبانان آن مطرح است:

دوربین‌ها باید به نحوی در مکان‌های مختلف نگارخانه نصب شوند که تعدادشان کمینه شود؛ بدین وسیله، در هزینه‌های مراقبت از نگارخانه صرفه‌جویی می‌شود. در عین حال، باید تمام نقاط مراقبت شوند. بنابراین نباید تعداد دوربین‌ها به اندازه‌ای کم باشد که بخش‌هایی از نگارخانه توسط آن‌ها پوشش داده نشود. علاوه بر آن، هرچه تصاویر ارسالی از دوربین‌ها کمتر باشد، نظارت و کنترل آن‌ها راحت‌تر خواهد بود. در واقع در بعضی مسائل، کاهش هم پوشانی دوربین‌ها اهمیت دارد.

برای بررسی و تحلیل مسئله نگارخانه هنر، می‌توان نگارخانه را توسط یک چندضلعی با n رأس و دوربین‌ها را با نقاط مدل کرد.

مسئله‌ی نگارخانه هنر ابتدا در سال ۱۹۷۳ توسط کلی^{۱۲} مطرح شد. او سؤال زیر را مطرح کرد:

”چه تعداد نگهبان برای کنترل و حفاظت از یک نگارخانه مورد نیاز است؟“

در مسئله کلاسیک نگارخانه هنر، شرایط زیر در نظر گرفته می‌شود:

- نگارخانه یک n ضلعی ساده می‌باشد.
- هر نگهبان به عنوان یک نقطه‌ی ثابت در نظر گرفته می‌شود که قادر است تمامی جهات را ببیند و دارای دامنه‌ی دید ۳۶۰ درجه و با شعاع دید بی‌نهایت می‌باشد.
- نگهبان‌ها نمی‌توانند پشت دیوارها را ببینند.

مسائل جذاب، ارزشمند و در عین حال کاربردی در زمینه نگارخانه هنر وجود دارد که بعضی شرایط فوق را نادیده می‌گیرند. به عنوان مثال، نگارخانه می‌تواند ساده نباشد، بلکه تعدادی ستون در میانه سالن‌ها و راهروها وجود داشته باشد. در این حالت چندضلعی ساده نخواهد بود؛

حالت دیگر آن است که دامنه دید نگهبان‌ها از ۳۶۰ درجه کمتر باشد؛ در این صورت اصطلاحاً به آن آلفا گارد^{۱۳} گویند. در حالتی دیگر، می‌توان در نظر گرفت که شعاع دید نگهبان‌ها محدود باشد و یا اینکه بجای نگهبان، لامپ در نظر بگیریم و محل لامپ‌ها را در خارج نگارخانه قرار دهیم. در این حالت مسئله نگارخانه هنر را می‌توان به صورت زیر نیز مطرح کرد:

”برای روشنایی کامل دیوارهای یک ساختمان، برای مثال یک زندان، چه تعداد لامپ مورد نیاز است؟“
در مورد هرکدام از زیر مسائل فوق کارهای تحقیقاتی بسیاری شده است و مسائل باز متنوعی وجود دارد که نظر پژوهشگران را به خود جلب می‌کند.

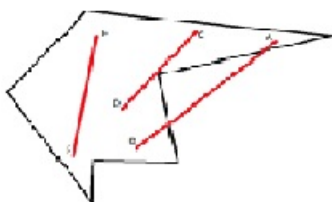
برای مدل‌کردن مسئله کلی به تعاریف زیر نیاز داریم.

قابلیت دید^{۱۴}: به فرض x و y دو نقطه درون چندضلعی P باشند. گوئیم نقطه x می‌تواند نقطه y را ببیند - یا y قابل رؤیت برای x است اگر $\overline{xy} \subseteq P$ باشد.

$$x \text{ can see } y \text{ iff } \overline{xy} \subseteq P$$

به عبارت دیگر، پاره‌خطی که دو نقطه x و y را به هم متصل می‌کند، بطور کامل درون چندضلعی P قرار گیرد. توجه: عبارت بالا نشان می‌دهد xy می‌تواند با یک راس یا ضلع از چندضلعی P تماس داشته باشد. به عبارت دیگر xy می‌تواند با مرز چندضلعی تماس داشته باشد.

قابلیت دید واضح: گوئیم دو نقطه x و y یکدیگر را به وضوح می‌بینند یا برای یکدیگر به وضوح قابل رؤیت^{۱۵} هستند؛ اگر: $xy \subseteq P$

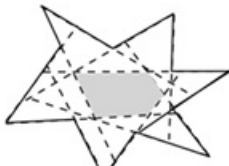

شکل ۳.۳: نقطه A برای نقطه B قابل رؤیت نیست یعنی نقاط A و B نمی‌توانند یکدیگر را ببینند. نقطه C برای D قابل رؤیت است. نقطه E برای نقطه F به وضوح قابل رؤیت است.

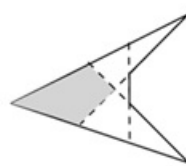
$P, xy \cap \partial P \subseteq x, y$ بنابراین در حالتی که y به وضوح برای x قابل رؤیت است، xy نمی‌تواند با مرز چندضلعی تماس داشته باشد.

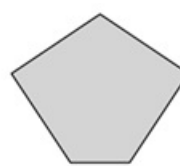
(الف)

(ب)

(ج)

(د)

شکل ۴.۳: هسته در چندضلعی‌های مختلف به رنگ تیره نشان داده شده است. (الف) هسته در یک چندضلعی محدب. (ب) هسته در یک چندضلعی پروانه‌ای شکل. (ج) هسته در یک چندضلعی ستاره‌ای شکل که پروانه‌ای شکل نمی‌باشد. (د) یک چندضلعی غیر ستاره‌ای شکل که هسته آن تهی است.

^{۱۳} α -Gard^{۱۴} Visibility^{۱۵} Clear Visibility

هسته : هسته ^{۱۶} يك چندضلعي P عبارت است از مجموعه كليه نقاطي از P كه تمام چندضلعي را مي بينند.

$$\text{kernel}(P) = \{x \in P \mid x \text{ can see } y, \forall y \in P\}$$

واضح است كه وجود و بزرگي هسته يك چندضلعي، بستگي به شكل آن دارد. ممكن است هسته يك چندضلعي تهی باشد و يا با خود چندضلعي برابر باشد.

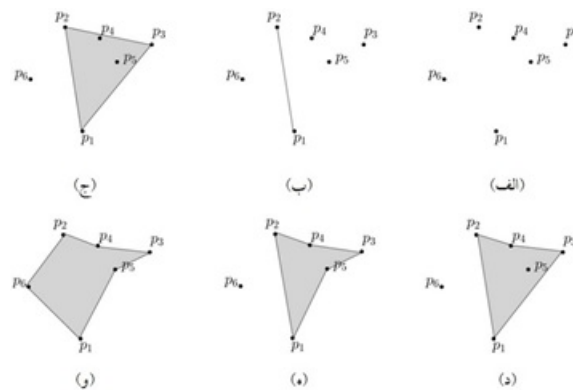
چندضلعي ستاره شكل: يك چندضلعي را ستاره شكل ^{۱۷} گوييم اگر هسته آن ناتهی باشد.

چندضلعي پروانه اي شكل: يك چندضلعي را پروانه اي شكل ^{۱۸} گوييم؛ اگر هسته آن شامل حداقل يكي از رأس هاي آن باشد. از آنجا كه تمام نقاط يك چندضلعي محدب مي توانند يكديگر را ببينند، هسته يك چندضلعي محدب با خود آن برابر است.

اكنون كه مقدمات لازم براي بررسي مسئله ساختن چندضلعي ستاره شكل را مطرح كرديم، مجدداً به عنوان يادآوري صورت مسئله را مجدداً ذكر مي كنيم.

فرض كنيد مجموعه نقاط $S = \{s_0, s_1, \dots, s_{n-1}\}$ در صفحه داده شده است. چگونه مي توان با استفاده از مجموعه نقاط S يك چندضلعي ستاره شكل ^{۱۹} ساخت؟

همانطور كه در توضيح روش افزايشي اشاره شد، ساختن پاسخ مسئله را ابتدا با يك ورودي آغاز مي كنيم و در هر مرحله، ورودي مسئله را يكي افزايش داده، پاسخ قبلي را بهبود بخشيده و آن را به روز مي نماييم.

شكل ۵.۳: اجراي الگوريتم چندضلعي ستاره اي شكل براي مجموعه اي از نقاط

براي محاسبه يك چندضلعي ستاره شكل با كمك مجموعه نقاط $S = \{s_0, s_1, \dots, s_{n-1}\}$ ابتدا با سه نقطه يك مثلث تشكيل مي دهيم و به دنبال آن مراحل ساخت يك چند چندضلعي ستاره شكل را دنبال مي كنيم. در هر مرحله نقطه جديد را به گونه اي به چندضلعي كه تا كنون ساخته شده است، اضافه مي كنيم كه چندضلعي جديد ستاره شكل باقي بماند. اين مسئله يك پاسخ منحصر به فرد ندارد؛ بلكه پاسخ هاي متعددي براي مسئله مي تواند وجود داشته باشد. با كمك الگوريتمي كه در زير ارائه شده است، نوع خاصي چندضلعي ستاره اي بدست مي آيد كه هسته آن، شامل يكي از نقاط مجموعه S يعني s_0 است.

الگوريتم افزايشي براي يافتن هسته چندضلعي ستاره شكل

الگوريتم افزايشي براي يافتن هسته چندضلعي ستاره شكل براي ساختن يك چندضلعي ستاره شكل به گونه اي عمل مي كند كه اولين نقطه ورودي همواه يكي از رؤس پاسخ نهايي خواهد بود.

^{۱۶} Kernel

^{۱۷} Star-Shaped Polygon

^{۱۸} Fan-Shaped

^{۱۹} Star-Shaped

مراحل الگوریتم به صورت زیر است.

- ابتدا با نقطه $s = s_0$ شروع می‌کنیم.
- سپس با کمک نقاط ورودی دوم و سوم، یک مثلث می‌سازیم که ستاره‌ای شکل است و شامل نقطه s_0 نیز می‌باشد.
- فرض کنید تا نقطه i ام اضافه و با کمک این نقاط تا کنون چندضلعی ستاره‌شکل ساخته شده است. اکنون در مرحله i ام هستیم و نقطه i ام وارد شده است. نقطه s_i به گونه‌ای به چندضلعی که تا کنون ساخته شده است، اضافه می‌شود که چندضلعی جدید ستاره‌شکل باقی بماند. برای این کار، مرز چندضلعی موجود را از s_1 بصورت پادساعت‌گرد حول s_0 دور می‌زنیم تا به رأسی مانند s_j برسیم که زاویه پادساعت‌گرد نقطه s_i نسبت به s_0 و خط افق بلافاصله کمتر از s_j نسبت به s_0 و خط افق باشد. در این صورت s_i قبل از s_j قرار خواهد گرفت.
- در صورتی که دور به پایان رسید و چنین رأسی یافت نشد، در این حالت زاویه پادساعت‌گرد رأس جدید از همه بزرگتر خواهد بود. در این حالت s_i قبل از s_0 قرار خواهد گرفت.
- با روش بالا نقاط بصورت پادساعت‌گرد با توجه به زاویه‌شان نسبت به s_0 به ترتیب به چندضلعی اضافه می‌شوند. به عبارت دیگر s_p قبل از s_q قرار می‌گیرد؛ اگر زاویه پادساعت‌گردش نسبت به s_0 و خط کوچکتر از s_q باشد.

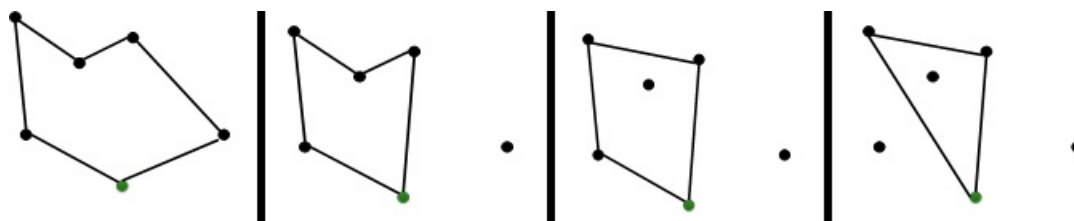
روش مقایسه: روش مقایسه: به نظر می‌رسد لازم باشد در مورد مقایسه موقعیت نقاط و تعیین محل نقطه جدیدالورود که در حقیقت نکته اصلی الگوریتم است و موجب می‌شود چندضلعی ستاره شکل باقی بماند توضیح بیشتری داده شود. اولاً وقتی می‌گوییم زاویه نقطه جدیدالورود s_i منظور زاویه پادساعت‌گردی است که $s_i s_0$ با خط افق که از s_0 گذشته است می‌سازد و آنرا با θ_{s_i} نشان می‌دهیم. وقتی برای انجام مراحل الگوریتم افزایشی و اضافه‌کردن نقطه جدید s_i مرز چندضلعی موجود را بصورت پادساعت‌گرد دور می‌زنیم و رؤس را یکی یکی با راس جدید s_i مقایسه می‌کنیم تا به رأسی مانند s_j برسیم که زاویه پادساعت‌گرد نقطه s_i بلافاصله کمتر از زاویه s_j است. روش مقایسه دو نقطه بدین صورت است که:

گوئیم نقطه $s_p = (r_p, \theta_p)$ کوچکتر از نقطه $s_q = (r_q, \theta_q)$ است و به صورت

$$s_p < s_q \text{ نشان می‌دهیم اگر: } \theta_q > \theta_p \text{ یا } \theta_q = \theta_p \text{ و } r_q > r_p$$

با این روش، نقاط روی محیط چندضلعی به صورت پادساعت‌گرد، به ترتیب زاویه از کوچک به بزرگ مرتب می‌شوند.

فرض کنید در مرحله i ام چندضلعی ستاره‌شکل به صورت $\{s_0, s_1, \dots, s_{i-1}\}$ باشد که رؤس به ترتیب پادساعت‌گرد مرتب شده‌اند. وقتی نقطه s_i اضافه می‌شود، با دیگر رؤس مقایسه می‌شود؛ اگر s_j اولین نقطه‌ای در ترتیب پادساعت‌گرد باشد که زاویه آن بلافاصله بزرگتر از s_i است، چندضلعی ستاره‌شکل به صورت $s_0, s_1, \dots, s_{j-1}, s_i, s_j, \dots, s_{i-1}$ در می‌آید. اگر چنین s_j ای وجود نداشت، s_i به آخر لیست اضافه می‌شود. در این صورت چندضلعی ستاره‌شکل به صورت $s_0, s_1, \dots, s_{i-1}, s_i$ در می‌آید.

شکل ۶.۳: اجرای مراحل الگوریتم ساخت چندضلعی ستاره‌ای شکل

صحت الگوریتم

اثبات: مراحل ساختن چندضلعی ستاره‌شکل با روش افزایشی بر روی نقاط اضافه‌شده صورت می‌گیرد. در هر مرحله، نقطه جدید به رؤس قبلی چندضلعی اضافه می‌شود. نحوه افزودن نقطه جدید به نقاط پوش چندضلعی، به صورت پرتو می‌باشد. نقاط جدید به گونه‌ای به نقاط پوش اضافه می‌شوند و اطراف هسته قرار می‌گیرند؛ که به راحتی می‌شود ثابت کرد همواره حداقل s_0 تمام رؤس از جمله رأس جدید s_i را می‌بیند.

آنالیز الگوریتم

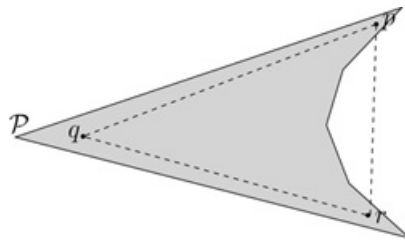
یافتن چندضلعی ستاره‌شکل با کمک الگوریتم افزایشی درجی همانند مرتب‌سازی درجی می‌باشد. تمام نقاط یکی یکی در محل مناسب به نقاط قبلی پوش محدب اضافه می‌شوند. انتخاب محلی مناسب برای نقطه جدید با مقایسه زاویه پادساعت‌گرد آن نقطه نسبت به s_0 با نقاط قبلی چندضلعی ساخته‌شده صورت می‌گیرد. این مقایسه در مرحله i ام دارای پیچیدگی برابر $O(i)$ خواهد بود؛ بنابراین زمان کلی الگوریتم برابر خواهد بود با:

$$T(n) = \sum_i O(i) = O(n^2)$$

تمرین

مسئله ۱ (ساده): نشان دهید رویت‌پذیری دارای خاصیت تقارن 2^0 است. بدین معنی که اگر نقطه‌ی p برای نقطه‌ی q قابل رویت باشد، آنگاه نقطه‌ی q نیز برای نقطه‌ی p قابل رویت است.

مسئله ۲ (ساده): نشان دهید رویت‌پذیری دارای خاصیت تعدی نمی‌باشد. بدین معنی که اگر نقطه‌ی p نقطه‌ی q و نقطه‌ی q نقطه‌ی r را در p رویت کند، لزوماً نقطه‌ی p نقطه‌ی r را رویت نمی‌کند. شکل ۶ را ملاحظه نمایید.

شکل ۷.۳: رویت‌پذیری خاصیت تعدی ندارد.

مسئله ۳: اثبات و یا رد کنید: برای رؤیت‌پذیری چند ضلعی P کافی است ∂P قابل رویت باشد.

اگر پاسخ شما به سوال منفی است، چندضلعی P و یک مجموعه از نگهبان‌ها را طوری بسازید که همگی مرز چندضلعی قابل رویت باشد؛ ولی حداقل یکی از نقاط درونی آن با هیچ نگهبانی رویت نشود. در غیر این صورت اگر پاسخ شما مثبت است، باید آن را ثابت کنید.

مسئله ۴: (اثبات و یا رد کنید) برای رؤیت‌پذیری چندضلعی P کافی است درون P قابل رویت باشد.

مسئله ۵: (اثبات و یا رد کنید) برای رؤیت‌پذیری چندضلعی P کافی است رؤس P قابل رویت باشد.

مسئله ۶: (اثبات و یا رد کنید) هسته یک چندضلعی کراندار، درون چندضلعی و همبند است.

مسئله ۷: (مسئله سخت) الگوریتمی ارائه دهید که هسته یک چند ضلعی را به گونه‌ای محاسبه نماید که مساحت آن بیشینه باشد. (بدست آوردن هسته بیشینه)

مسئله ۸: فرض کنید می‌خواهیم یک چندضلعی ستاره‌شکل را با کمک نقاط داده شده بسازیم. در دو حالت برای مسئله الگوریتمی با زمان بهیته ارائه دهید: حالت اول، زمانی که نقاط برخط^{۲۱} داده می‌شود و حالت دوم، زمانی که نقاط همگی از قبل داده شده‌اند.

مسئله ۹: (مسئله سخت) الگوریتمی ارائه دهید که هسته یک چندضلعی را در حالتی که شعاع دید بی‌نهایت نیست، بلکه به میزان d می‌باشد، محاسبه نماید. (هسته با شعاع دید محدود)

مسئله ۱۰: (مسئله سخت) الگوریتمی ارائه دهید که هسته یک چندضلعی را در حالتی که زاویه دید به جای 2π مقدار π است محاسبه نماید. (هسته با زاویه دید محدود)

پوش محدب

دومین مسئله هندسی که با روش افزایشی حل می‌کنیم مسئله یافتن معروف پوش محدب مجموعه‌ای از نقاط داده شده می‌باشد. فرض کنید مجموعه $P = \{P_0, \dots, P_n\}$ شامل n نقطه در صفحه داده شده است. همچنین فرض کنید هیچ سه نقطه‌ای در یک امتداد نیستند. می‌خواهیم پوش محدب P با استفاده از روش افزایشی.

مقدمه و کاربرد:

یافتن پوش محدب مجموعه‌ای از نقاط داده شده با روش‌های متفاوتی امکان‌پذیر است، که یکی از ساده‌ترین آنها روش افزایشی می‌باشد. در این روش یافتن، پوش محدب بطور طبیعی با افزودن یک به یک نقاط صورت می‌پذیرد. همچون مسئله قبل ابتدا به تعاریف و مقدمات لازم پرداخته می‌شود و سپس مسئله پوش محدب را تعریف و با روش افزایشی حل می‌کنیم.

در یک دسته‌بندی اولیه می‌توان چندضلعی‌های ساده را به دو دسته^{۲۲} چندضلعی‌های محدب^{۲۲} و چندضلعی‌های غیرمحدب^{۲۳} دسته‌بندی کرد. چندضلعی‌های محدب و اساساً مسئله تحدب و پوش محدب در ریاضیات و به خصوص هندسه، به دلیل کاربردهای گسترده‌ای که دارد، بسیار مورد توجه است.

برای یک مجموعه محدب تعاریف متعددی وجود دارد و در مورد روش ساختن پوش محدب مجموعه‌ای از نقاط و یا پوش محدب یک چندضلعی، شیوه‌های مختلفی ارائه شده است. در این بخش، ابتدا پوش محدب را تعریف می‌کنیم و سپس الگوریتم یافتن پوش محدب برای مجموعه‌ای از نقاط با روش افزایشی درجی را توضیح می‌دهیم. به دلیل اهمیت و کاربردهای پوش محدب، در فصل‌های آینده این مسئله با روش‌های متعددی حل خواهد شد. در ادامه این فصل، پوش محدب مجموعه‌ای از نقاط به روش افزایشی مطرح خواهد شد. اگر چه در فصول بعدی، روش‌های دیگر که بعضاً سریع‌تر هم هستند، برای ساختن پوش محدب ارائه می‌شود، لکن الگوریتم افزایشی پوش محدب، هم بسیار زیبا و هم بسیار الهام‌بخش است. ابتدا به تعریف پوش محدب مجموعه‌ای برای یک مجموعه محدب تعاریف متعددی وجود دارد و در مورد روش ساختن پوش

^{۲۱}Online

^{۲۲}Convex

^{۲۳}Non-Convex

محدب مجموعه‌ای از نقاط و یا پوش محدب یک چندضلعی، شیوه‌های مختلفی ارائه شده است. در این بخش، ابتدا پوش محدب را تعریف می‌کنیم و سپس الگوریتم یافتن پوش محدب برای مجموعه‌ای از نقاط با روش افزایشی درجی را توضیح می‌دهیم. به دلیل اهمیت و کاربردهای پوش محدب، در فصل‌های آینده این مسئله با روش‌های متعددی حل خواهد شد. در ادامه این فصل، پوش محدب مجموعه‌ای از نقاط به روش افزایشی مطرح خواهد شد. اگر چه در فصول بعدی، روش‌های دیگر که بعضاً سریع‌تر هم هستند، برای ساختن پوش محدب ارائه می‌شود، لکن الگوریتم افزایشی پوش محدب، هم بسیار زیبا و هم بسیار الهام‌بخش است. ابتدا به تعریف پوش محدب مجموعه‌ای از نقاط یا یک چندضلعی غیر محدب خواهیم پرداخت و تعاریف متعددی را – که همه آنها معادل هستند – برای پوش محدب ارائه خواهیم کرد. (کاربرد پوش محدب)